

ضوابط تدوین رساله علمی سطح چهار

الف) تعاریف

ماده ۱. رساله علمی: نوشتاری است که طلبه در طول تحصیل در یکی از موضوعات مرتبط با رشته یا گرایش تحصیلی خود، تحت نظارت اساتید راهنما و مشاور، تدوین کرده و در پایان با حضور اساتید راهنما، مشاور و داور از آن دفاع می‌کند.

ماده ۲. طرح اجمالی: طرح اولیه طلبه است که دو موضوع پیشنهادی، زبان نگارش، مشخصات اساتید و قالب کلی رساله (سوال اصلی تحقیق، توضیح سوال اصلی، سوالات فرعی و پیشینه پژوهش) را در بردارد.

ماده ۳. طرح تفصیلی: طرحی که بعد از تصویب طرح اجمالی ارائه می‌شود و علاوه بر موضوع مصوب و مشخصات اساتید، دربردارنده بیان مسأله تحقیق، پیشینه تحقیق، اهمیت و ضرورت، سوالات تحقیق، فرضیات تحقیق، فهرست مطالب و فهرست مهم‌ترین منابع است.

ماده ۴. کمیسیون موارد خاص: این کمیسیون جهت تصمیم‌گیری درباره مواردی است که در این دستورالعمل، به آن واگذار شده و متشکل از: معاون آموزش یا نماینده وی، مدیر اداره پایان‌نامه، مدیر گروه علمی آموزشی و مدیر واحد آموزشی مربوط می‌باشد.

ماده ۵. کمیته پایان‌نامه: هر گروه علمی دارای کمیته پایان‌نامه است و آن کمیته متشکل از: مدیر گروه یا نماینده وی، دبیر پژوهشی گروه و دو تا سه نفر از کارشناسان، به انتخاب مدیر گروه و تأیید معاون آموزش می‌باشد.

ب) طرح اجمالی و تفصیلی

ماده ۶. طلبه موظف است پس از گذراندن حداقل ۲۰ و حداکثر ۳۰ واحد درسی، طرح اجمالی و طرح تفصیلی آن را به تصویب کمیته پایان‌نامه گروه علمی مربوط برساند.

تبصره: انتخاب واحد طلبه پس از اتمام ۳۰ واحد درسی، منوط به تصویب طرح تفصیلی می‌باشد.

ماده ۷. در انتخاب موضوع رساله علمی و تدوین آن باید نکات ذیل رعایت گردد:

۱. موضوع پیشنهادی، مرتبط با رشته و گرایش تحصیلی طلبه باشد.
۲. موضوع پیشنهادی نباید قبلاً در جامعه‌الزهره و دیگر مراکز علمی انتخاب شده باشد. و تنها در صورت وجود رویکرد جدید، أخذ مجدد آن بلامانع است.
۳. ترجمه متون در صورتی به عنوان موضوع رساله علمی پذیرفته می‌شود که بیش از نیمی از حجم رساله علمی، به نقد یا شرح متن اصلی اختصاص یابد.
۴. تصحیح نسخه خطی، در صورتی به عنوان موضوع رساله علمی پذیرفته می‌شود که دارای مقدمه‌ای علمی به مقدار حداقل نصف حجم رساله علمی، حاوی بررسی و نقد محتوای اثر باشد.
۵. رساله علمی باید به زبان فارسی تدوین گردد.
- تبصره:** انتخاب زبان دیگر، در موارد خاص و پس از تأیید کمیته پایان‌نامه امکان‌پذیر است.
۶. تدوین رساله علمی به صورت گروهی قابل قبول نیست.

ماده ۸: تغییر موضوع رساله علمی در صورت لزوم، به درخواست طلبه، فقط یکبار با موافقت اساتید راهنما و مشاور و تأیید کمیته پایان نامه امکان پذیر است.

تبصره ۱: تغییر موضوع رساله علمی، تا قبل از تصویب طرح تفصیلی امکان پذیر است.

تبصره ۲: در صورت موافقت با تغییر موضوع، باید موضوع جدید حداکثر ۱ ماه پس از موافقت کمیته ارائه گردد.

ج) اساتید راهنما، مشاور و داور

ماده ۹: انتخاب استاد راهنما و استاد مشاور در تدوین رساله علمی الزامی است.

ماده ۱۰: ۱. استاد راهنما و مشاور به پیشنهاد طلبه و تأیید کمیته پایان نامه و استاد داور با پیشنهاد کمیته پایان نامه و تأیید معاون آموزش تعیین می شود.

ماده ۱۱: ۱. اساتید راهنما، مشاور و داور علاوه بر داشتن مدرک سطح چهار یا دکتری در رشته مربوط و سابقه راهنمایی پایان نامه در سطح ۳، باید دارای یکی از شرایط ذیل نیز باشند:

۱. حداقل سابقه ۵ سال تحقیق و پژوهش در رشته مربوط؛
۲. حداقل سابقه ۵ سال تدریس در مقطع سطح چهار یا دکتری رشته مربوط و توانایی راهنمایی و هدایت در تدوین رساله علمی؛
۳. حداقل ۲ اثر تألیفی مورد تأیید کمیته پایان نامه در رشته مربوط؛
۴. حداقل ۴ مقاله در مجلات معتبر علمی پژوهشی در رشته مربوط؛
۵. سابقه راهنمایی، مشاوره یا داوری حداقل ۳ رساله علمی در مراکز حوزوی یا دانشگاهی برای مقطع سطح چهار یا دکتری؛

تبصره ۱: با لحاظ شرایط فوق، سپردن مسئولیت راهنمایی، مشاوره و داوری به حوزویانی که فاقد مدرک سطح چهار یا دکتری می باشند، منوط به موافقت کمیته پایان نامه است.

تبصره ۲: احراز شرایط فوق به عهده کمیته پایان نامه گروه علمی است.

تبصره ۳: اساتید جامعه الزهرا و حوزه های علمیه در راهنمایی، مشاوره و داوری اولویت دارند.

تبصره ۴: اساتید راهنما و مشاور نمی توانند همزمان راهنمایی بیش از ۵ پایان نامه یا رساله علمی و مشاوره بیش از ۷ پایان نامه یا رساله علمی را در جامعه الزهرا بپذیرند.

ماده ۱۲: ۱. استاد راهنما وظایف ذیل را به عهده دارد:

۱. راهنمایی طلبه در تهیه طرح و تدوین رساله علمی؛
۲. بررسی گزارش پیشرفت تدوین رساله علمی از طلبه هر ۴ ماه یکبار و اعلام نظر در مورد آن؛
۳. بررسی و تأیید رساله علمی برای برگزاری جلسه پیش دفاع و دفاعیه؛
۴. شرکت در جلسه پیش دفاع و دفاعیه؛
۵. راهنمایی طلبه در اعمال اصلاحات احتمالی جلسه پیش دفاع؛
۶. نظارت و تأیید مقاله علمی پژوهشی برگرفته از رساله علمی.

ماده ۱۳: ۱. استاد مشاور وظایف ذیل را به عهده دارد:

۱. مشورت دادن به طلبه در تهیه طرح و تدوین رساله علمی؛
۲. **تبصره:** نظرات استاد مشاور با آگاهی و موافقت استاد راهنما اعمال می شود.
۲. بررسی و تأیید رساله علمی، برای برگزاری جلسه پیش دفاع و دفاعیه؛

تبصره: در صورت وجود اختلاف نظر، نظر استاد راهنما مقدم است.

۳. شرکت در جلسه پیش‌دفاع و دفاعیه.

ماده ۱۴. استاد داور وظایف ذیل را به عهده دارد:

۱. بررسی رساله علمی حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز؛

۲. شرکت در جلسه پیش‌دفاع و دفاعیه؛

۳. تأیید نهایی اعمال اصلاحات احتمالی جلسه دفاعیه.

ماده ۱۵. اساتید راهنما، مشاور و داور مجاز به واگذاری تعهدات خود به غیر نمی‌باشند.

ماده ۱۶. هرگاه استاد راهنما یا مشاور به علت بیماری، مسافرت یا نظایر آن، نتواند وظایف خود را انجام دهد، استاد

جانشین توسط کمیته پایان‌نامه تعیین خواهد شد.

د) مراحل تصویب موضوع و تدوین رساله علمی

ماده ۱۷. مراحل تصویب موضوع و طرح رساله علمی به شرح ذیل است:

۱. ارائه طرح اجمالی و فرم تکراری نبودن موضوع، جهت بررسی و تصویب در کمیته پایان‌نامه؛

۲. ابلاغ نتیجه بررسی طرح اجمالی به طلبه، حداکثر تا ۲۰ روز پس از دریافت طرح؛

۳. ارائه طرح تفصیلی توسط طلبه، حداکثر ۳ ماه پس از تصویب موضوع؛

۴. ابلاغ نتیجه بررسی طرح تفصیلی، حداکثر ۱ ماه پس از دریافت آن.

ماده ۱۸. چنانچه در مراحل تدوین رساله علمی، نیاز به تغییر طرح تفصیلی مصوب باشد، با پیشنهاد اساتید راهنما و

مشاور و تأیید کمیته پایان‌نامه، برای یک‌بار بلامانع است.

ماده ۱۹. طلبه موظف است پس از تصویب طرح تفصیلی، هر ۴ ماه یکبار گزارش پیشرفت کار خود را پس از تأیید استاد

راهنما، به گروه علمی ارائه دهد.

ماده ۲۰. در صورت عدم ارائه گزارش یا وجود نقص در آن، به تشخیص مدیر گروه، تا نیم نمره از نمره رساله علمی

کسر می‌گردد.

ماده ۲۱. چنانچه طلبه در نگارش رساله علمی کوتاهی نماید، اساتید راهنما و مشاور با تأیید کمیته پایان‌نامه می‌توانند

انصراف دهند و طلبه ملزم به پرداخت هزینه‌های صرف شده می‌باشد.

ماده ۲۲. در صورت اعتراض طلبه در مورد قصور اساتید راهنما و مشاور و تأیید کمیته پایان‌نامه، استاد دیگری جهت

ادامه همکاری تعیین می‌گردد.

ه) مهلت تدوین رساله علمی

ماده ۲۳. طلبه ملزم است بعد از تصویب طرح تفصیلی، ظرف مدت حداقل یک‌سال و حداکثر سه‌سال، رساله علمی را

تحویل دهد.

تبصره ۱: دفاع از رساله علمی قبل از یک‌سال، منوط به موافقت کمیسیون موارد خاص است.

تبصره ۲: در صورتی که رساله علمی جهت تدوین به بیش از سه‌سال، زمان نیاز داشته باشد، این مهلت پس از

درخواست کتبی طلبه، تأیید استاد راهنما و تصویب کمیته پایان‌نامه، به مدت ۶ ماه تمدید خواهد شد. در

صورتی که درخواست مذکور به دلیل فرزندآوری باشد تا ۶ ماه دیگر نیز امکان تمدید وجود دارد.

ماده ۲۴. آماده نشدن رساله علمی برای دفاع پس از اتمام مهلت مقرر، تا ۳ ماه با کسر ۱ نمره قابل دفاع است و بعد از آن، رساله علمی کأن لم یکن تلقی و طلبه از اخذ مدرک محروم می‌گردد.

و) شرایط رساله علمی جهت دفاع

ماده ۲۵. تعداد صفحات رساله علمی، با رعایت ضوابط شیوه نگارش رساله علمی (نوع و اندازه فونت، فاصله سطرها و...) باید حداقل ۱۵۰ و حداکثر ۲۵۰ صفحه ۲۵۰ کلمه‌ای باشد. این صفحات غیر از صفحات فهرست، ضمائ و تقدیر و تشکر است.

تبصره: در صورتی که رساله علمی به حجمی بیش از مقدار فوق نیاز داشته باشد، بعد از تأیید استاد راهنما و مدیر گروه مربوط بلامانع است.

ماده ۲۶. لازم است رساله علمی تدوین شده، با طرح تفصیلی مصوب مطابقت داشته باشد.
تبصره: مرجع مطابقت رساله علمی مدون با طرح تفصیلی مصوب، مدیر گروه علمی است.

ز) جلسه دفاعیه و ارزیابی رساله علمی

ماده ۲۷. برای رساله علمی، علاوه بر جلسه دفاعیه، جلسه پیش‌دفاع نیز برگزار می‌گردد.

ماده ۲۸. برگزاری جلسه پیش‌دفاع منوط به اتمام کلیه واحدهای درسی، ارائه مقاله علمی پژوهشی و قبولی در آزمون جامع می‌باشد.

ماده ۲۹. پس از تدوین رساله علمی، چهار «استاد داور» توسط کمیته پایان‌نامه گروه پیشنهاد و با تأیید معاون آموزش دو نفر از آنان جهت داوری رساله علمی تعیین می‌شوند.

ماده ۳۰. حداکثر مدت برای برگزاری جلسه پیش‌دفاع، از تاریخ تحویل رساله علمی ۲ ماه می‌باشد.

ماده ۳۱. نمره رساله علمی بر اساس میانگین نمرات اعضای هیأت داوران تعیین می‌شود و درجات آن به قرار زیر است:

درجه	نمره
عالی	۱۸ تا ۲۰
خوب	۱۶ تا ۱۷/۹۹
متوسط	۱۴ تا ۱۵/۹۹
غیرقابل قبول	کمتر از ۱۴

ماده ۳۲. نمره رساله علمی قابل تغییر نیست و هیچ‌گونه تجدیدنظری بعد از جلسه دفاعیه پذیرفته نمی‌شود.
تبصره: در صورتی که اعضای جلسه دفاعیه به توافق نرسند موضوع در کمیسیون موارد خاص طرح و تصمیم‌گیری می‌شود.

معاونت آموزش

اداره کل برنامه ریزی آموزشی و ارزشیابی تحصیلی